

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
Факультету іноземних мов
Кафедра англійської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: Особливості семантики та функціонування біблеїзмів в
сучасних англомовних засобах масової інформації (на матеріалі
американських періодичних видань)

здобувача ступеня вищої освіти

магістра

галузі знань 0203 Гуманітарні науки

спеціальності 8.02030302.

Мова і література (англійська)*

Мачковської Олени Олексіївни

науковий керівник:

Козачишина Оксана Леонідівна

кандидат філологічних наук,

доцент

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ГАЗЕТНИЙ ДИСКУРС ЯК СФЕРА ФУНКЦІОНУВАННЯ БІБЛЕЇЗМІВ.....	8
1.1. Газетний дискурс: лексико-семантичні, синтаксичні та стилістичні характеристики.....	8
1.2. Біблія як прецедентний текст в газетному дискурсі.....	12
1.3. Семантика та особливості поняття біблеїзму.....	15
1.4. Поява біблеїзмів в англійській мові.....	21
1.5. Біблеїзми та їх прототипи.....	24
1.6. Класифікація біблеїзмів у різних наукових парадигмах.....	27
1.6.1. Тематична класифікація.....	27
1.6.2. Класифікація біблеїзмів за структурою.....	29
1.6.3. Види біблеїзмів з точки зору їх походження.....	30
1.6.4. Різновиди біблеїзмів згідно з їх біблійним прототипом.....	30
1.6.5. Групи біблеїзмів за ступенем їх зв'язку з Біблією.....	31
1.6.6. Семантична та семантико-граматична класифікація.....	31
1.6.7. Класифікація біблійних фразеологізмів за ступенем семантичної злитності компонентів.....	32
1.7. Місце біблеїзмів в лексикографічній традиції.....	33
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	35
РОЗДІЛ 2. БІБЛЕЇЗМИ ЯК КОМПОНЕНТ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ	37
2.1. Лексико-семантичні особливості біблійних елементів.....	37
2.1.1. Біблійні реалії та назви книг Біблії	38
2.1.2. Біблійні антропоніми.....	40
2.1.3. Біблійні топоніми	45
2.1.4. Зоосемічні біблеїзми	47
2.2. Структурно – граматичні особливості біблійних елементів.....	51

2.2.1. Структурні типи біблеїзмів.....	51
2.2.2. Граматичні різновиди біблійних фразеологізмів.....	55
2.3. Функціонування біблеїзмів в американських ЗМІ.....	65
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	78
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	81
РЕЗЮМЕ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

За останні десятиліття все частіше спостерігається використання окремих слів, власних назв, крилатих виразів, фразеологічних одиниць і навіть цитат біблійного походження в художніх текстах та засобах масової інформації. Цей феномен пояснюється тим фактом, що Біблія завжди була джерелом натхнення і знань, осередком моральних засад та образів і використовувалась носіями мови для формулювання думок і ставлень.

У період інформаційної революції, швидкоплинного часу та великої кількості трагічних подій люди все частіше звертаються до моральних цінностей, вічних істин та зокрема до Біблії як джерела мудрості та відповідей на більшість нагальних запитань, які не втрачають своєї злободенності й актуальності. Це свідчить про те, що Біблія як основа християнської культури стала «Книгою книг».

Біблійний текст має прецедентну значимість в масштабах світової цивілізації. Унікальний за тривалістю свого існування і часу впливу на всі сфери культури, текст Біблії не втрачає свого прецедентного значення, живе у свідомості мільйонів носіїв європейської та світової культури і нескінченно відтворюється у знову продукованих мовних творах на різних мовах, зокрема у засобах масової інформації, що, в свою чергу, веде до його постійного динамічного варіювання.

Сьогодні вивчення біблеїзмів в англійській лінгвістиці відбувається в рамках діахронічного підходу до біблеїзмів та їх класифікації (А. Біріх, Ю. А. Гвоздарєв, О. В. Кунін, Н. П. Матвієва, Е. М. Солодухо), дослідження фразотворчих процесів (А. Біріх, О. В. Кунін та ін.), функціонування цих одиниць у творах художньої літератури (Є. М. Верещагін, В. М. Мокієнко, О. І. Трофімкіна), лінгвістичних питань перекладу (Т. А. Малютіна), їх природи та функціонування (В. Г. Гак, Ю. А. Гвоздарьов). Але незважаючи на той факт, що вивченню феномену біблеїзму присвячено велику кількість робіт в вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці, на сьогоднішній день досить мало робіт

торкаються саме функціонування даних одиниць в сучасному газетному дискурсі.

Саме тому **актуальність** даного дослідження полягає в необхідності поглибленого вивчення функціонування біблійного фонду в засобах масової інформації, в яких відображаються найменші зміни в свідомості та світосприйнятті суспільства. Крім того, вивчення біблеїзмів у газетному тексті є ще одним кроком у дослідженні інтертекстуальності, одного з найбільш актуальних і перспективних напрямів сучасної філологічної науки.

Об'єктом дослідження є біблійні фразеологізми (БФ), образні слова, словосполучення і фрази, які беруть свій початок з Біблії і ввійшли до загальнономовного узусу, поповнивши лексичний запас англійської мови.

Предметом дослідження виступають семантичні процеси, що супроводжують трансформацію біблійних протоодиниць у біблеїзми англійської мови та стилістичне значення використання останніх у англомовних засобах масової інформації.

Матеріал дослідження складає мовленнєва вибірка, отримана в результаті обробки статей американських газет, які вийшли протягом 1990-2016 років, і яка загалом містить 119 біблеїзмів.

Метою даної роботи є дослідження функціонування біблеїзмів в сучасному газетному тексті. Мета передбачає вирішення конкретних завдань:

1. Проаналізувати традиції лінгвістичного вивчення біблеїзмів в працях вітчизняних та зарубіжних мовознавців;
2. Сформулювати визначення поняття та розглянути існуючі класифікації біблеїзмів;
3. Скласти загальну вибірку біблеїзмів, які вживаються в сучасних американських газетах та систематизувати її за критеріями;
4. Проаналізувати лексико-семантичні особливості біблійних елементів, які вживаються в газетному дискурсі;

5. Дослідити структурно-граматичну специфіку біблійних елементів, які вживаються в газетному дискурсі;
6. Вивчити особливості функціонування біблеїзмів як інтертекстуальних елементів в англомовних ЗМІ.

Методи лінгвістичного дослідження: аналіз наукової літератури з метою теоретичного вивчення проблеми; метод збору і систематизації фактичного матеріалу для теоретичного вивчення проблеми, метод словарних дефініцій, контекстуального та інтерконтекстуального аналізу для практичного вивчення даної проблеми.

Новизна роботи полягає в спробі дослідити особливості біблійних елементів та проаналізувати функціонування біблеїзмів у сучасних американських засобах масової інформації, зокрема в газетах і журналах.

Теоретичне значення: визначено і охарактеризовано поняття і особливості біблеїзмів, доповнено і систематизовано існуючі класифікації біблеїзмів, досліджено функціонування біблеїзмів в засобах масової інформації на матеріалі американських періодичних видань, що є внеском у галузь стилістики.

Практичне значення: можливість використання результатів дослідження в процесі викладання англійської мови, в розробці теоретичних курсів і проведенні практичних занять з фразеології, лексикології, стилістики сучасної англійської мови, в теорії і практиці перекладу.

Апробація. Основні положення дослідження обговорювались на наступних конференціях: студентській науковій Інтернет-конференції «Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури» (Вінниця, 2015), XVI міжнародній студентській Інтернет-конференції «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі» (Вінниця, 2016), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2016), конференції «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання

іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2016).

Структура та обсяг роботи. Магістерська дипломна робота складається із вступу, двох розділів, висновків до розділів та загальних висновків, резюме, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 102 сторінок, основний текст викладено на 86 сторінках, список використаної літератури – на 8 сторінках (76 джерел), додатки – 8 сторінках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахманова О. С. Словник лінгвістичних термінів / О. С. Ахманова. – М.: Норма, 1996. - 455с.
2. Англо – український фразеологічний словник [уклад. К. Т. Баранцев]. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2005. – 1056 с.
3. Біблія і культура: Чернівецький національний університет. Збірник наукових статей. // За ред. М. Жулинського. — Ч., 2007. — Випуск 6. — 219 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови: Близько 170000 сл. та словосполучень / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь: Перун, 2001. — 1440 с.
5. Георгієва Н. Проблемні аспекти класифікації та характеристики біблійних фразеологічних одиниць англійської мови. – [Електронний ресурс] / Н. Георгієва. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/6770/1/11gnipak.pdf>
6. Гільмутдінова Л. М. Специфіка структурно-граматичних типів українських фразеологічних одиниць біблійного походження. – [Електронний ресурс] / Л. М. Гільмутдінова. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/45988/42Gilmutdinova.pdf?sequence=1>
7. Гончарова Л. І. Структурно-граматичні особливості фразеологізмів / Л. І. Гончарова, О. І. Строганова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки. - 2012. - № 14. - С. 69-77.
8. Дискурс іноземномовної комунікації (колективна монографія) – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 495 с
9. Захарчук І. Дефініція та типологія біблеїзмів. – [Електронний ресурс] / І. Захарчук. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NIO_2007/Philologia/18203.doc.htm

10. Зеленська А. Р. Прецедентні біблійні топоніми в сучасному публіцистичному дискурсі (на матеріалі статей на культурну тематику) / А. Р. Зеленська // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. - 2013. - Т. 21, вип. 19(3). - С. 57-63.
11. Зорівчак Р. П. Біблеїзми в нашому мовленні / Р. П. Зорівчак // Кримська Світлиця. – 2006. – № 38. – С. 39-41.
12. Ільченко В. І. Експресія імені в засобах масової інформації. / В. І. Ільченко. – К.: Інститут журналістики, 2003. – 64 с.
13. Коваль А. П. Спочатку було Слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові. / А. П. Коваль. – К.: Либідь, 2001. – 312 с.
14. Мачковська О. Мовна маркованість біблійних елементів / О. Мачковська // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі // Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. / Гол. ред. Ямчинська Т.І. – 14 квітня 2016 р. – Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю. – 2016. – С. 278 – 281.
15. Мачковська О. Біблеїзми у текстах сучасних ЗМІ / О. Мачковська // Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури: тези доповідей та повідомлень наукової інтернет-конференції студентів; випуск 1 [21 грудня 2015 р.] / гол. ред.: Ямчинська Т.І.; – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». – 2015. – С. 22 – 24.
16. Мачковська О. Лексико-граматичні особливості біблійних елементів у сучасних американських засобах масової інформації / О. Мачковська // Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі: тези доповідей та повідомлень наукової конференції викладачів та студентів факультету іноземних мов; випуск 20 [20 квітня 2016 р.] / гол. ред.: Ямчинська Т.І.; – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2016. – С. 171 – 174.
17. Мачковська О. Лексико-семантичні особливості біблійних елементів у сучасних американських засобах масової інформації / О. Мачковська // Мова, освіта, культура: інтеграційні тенденції в сучасному

світі // Матеріали XIV міжнародної студентської інтернет-конференції (Вінниця, 17-18 березня 2016 року) / Гол. ред. Ямчинська Т.І. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер». – 2016. – С. 120– 122.

18. Набока О. М. Біблеїзми з Євангелія від Матвія у мові та мовленні: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О. М. Набока. – Одеса, 2006. – 18 с.

19. Набока О. М. Біблеїзми як компонент англomовного газетного тексту. – [Електронний ресурс] / О. М. Набока – Режим доступу: http://linguistics.kspu.edu/webfm_send/927

20. Ніколенко А. П. Особливості структурної організації англomовного газетного дискурсу як вияв авторського начала (на матеріалі публікацій Річарда Рея в газеті "The Guardian") / А. П. Ніколенко // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. - 2011. - Вип. 22. - С. 54-58.

21. Пономаренко Л. Г. Семантика і функціонування біблеїзму-антропоніма „Іуда” у мові сучасних ЗМІ. – [Електронний ресурс] / Л. Г. Пономаренко. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/77487/31-Ponomarenko.pdf?sequence=1>

22. Решетняк О. О. До питання семантичної трансформації біблеїзмів із топонімом Вавилон. – [Електронний ресурс] / О. О. Решетняк. – Режим доступу: <http://ukrmova.com.ua/zmist-zhurnalu/vipusk-13/do-pitannya-semantichno%D1%97-transformaci%D1%97-bibli%D1%97zmiv-iz-toponimom-vavilon/>

23. Сафронова О. В. Структура і семантика фразеологічних одиниць із ономастичним компонентом біблійного походження у сучасній англійській мові [Текст] : Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Сафронова Олена Вячеславівна ; Київський держ. лінгвістичний ун-т. - К., 1997. - 19 с.

24. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти) / О. О. Селіванова. – Черкаси: Брама, 2004. – 208 с.
25. Словник української мови Академічний тлумачний словник (1970—1980) . – Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
26. Тарануха Т. В. Структурно-семантичні та граматичні характеристики субстантивованих фразеологічних одиниць на позначення рис характеру людини в українській мові. – [Електронний ресурс] / Т. В. Тарануха. – Режим доступу: http://xn--e1aaifpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_5_23.pdf
27. Черкас Н. В. Фразеологічні біблеїзми як об'єкт дослідження. – [Електронний ресурс] / Н. В. Черкас – Режим доступу:
28. Черкас Н. В. Мовностилістичні засоби відображення біблійних мотивів у повоєнному американському романі: дис. ... канд. філол. наук: / Черкас Наталія Володимирівна – Л., 2004. – 227 с.
29. Четайкіна В. В. Прагматичні функції біблеїзмів у промовах Авраама Лінкольна / В. В. Четайкіна // Іноземна філологія. – 2012. – Вип. 124. – С. 68-73.
30. Четайкіна В.В. Функції біблеїзмів у промовах Джорджа Буша-молодшого/ В. В. Четайкіна // Іноземна філологія. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка. – 2012. - № 125. – С. 77-84.
31. Шевченко Л. Л. Лінгвістична інтерпретація імені Ісуса Христа / Л. Л. Шевченко // Мовознавство. – 2006. – № 2-3. – С. 153-162.
32. Абдукаримова А. А. Публицистический стиль, его основные признаки и функции. – [Електронний ресурс] / А. А. Абдукаримова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NIT_2008/Tethis/Philologia/27536.doc.htm
33. Арутюнова Н. Д. Дискурс // Языкознание. Большой энциклопедический словарь / [Гл. ред. В. Н. Ярцева]. – 2-е изд. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 136-137.

34. Балакова Д. Наследие Библии во фразологии / Д. Балакова, В. Ковачова, В. М. Мокиенко. – Грайфсвальд, 2013. – 308 с.
35. Бирих А. Из истории русских библейских выражений. / А. Бирих, Й. Матешич //Русский язык за рубежом. – 1994. – №5-6. – С. 41-47.
36. Большой энциклопедический словарь. Языкознание / [Гл. ред. В. Н. Ярцева]. – 2-е изд. – М.: Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с.
37. Боллигер Е. И. Сопоставление использования библеизмов в институциональном дискурсе разных культур: дис. ... канд. филол. Наук: 10.02.20 / Боллигер Екатерина Игоревна – Тверь, 2005. – 141 с.
38. Боллигер Е. И. Сопоставление использование библеизмов в институциональном дискурсе разных культур. – [Электронный ресурс] / Е. И. Боллигер. – Режим доступа: <http://politlinguist.ru/materials/avtoref/%D0%91%D0%BE%D0%BB%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D1%80.pdf>
39. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке / В. В. Виноградов // Избранные труды. Лексикология и лексикография. – М., 1977. – С. 140-161.
40. Гак В. Г. Особенности библейских фразеологизмов в русском языке (в сопоставлении с французскими библеизмами)/ В. Г. Гак // Вопросы языкознания. 1997. № 5 - С. 55-65.
41. Гвоздарев Ю. А. Строки библейской мудрости. / Ю. А. Гвоздарев // Русская речь. – 1994. – №3. – С. 113-118.
42. Гвоздарев Ю.А. Основы русского фразообразования / Ю. А. Гвоздарев – Ростов/н/Дону.: Изд-во Рост. ун-та, 1977. – 184 с.
43. Головкина О. А. История ветхозаветных фразеологизмов в русском и английском языках. – [Электронный ресурс] / О. А. Головкина. – Режим доступа: <http://iling-ran.ru/avtoreferats/golovkina.pdf>
44. Жолобова А. О. ФЕ библейского происхождения в английском, испанском и русском языках (диссертация) . – [Электронный ресурс] / А.О. Жолобова . – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/v/145700/d?#?page=5>

45. Загот М. Ищите и найдете, или Англо-русский словарь библеизмов для всех и каждого / М. Загот. – Москва: Р.Валент., 2004. – 260 с.
46. Земская Е. А. Цитация и виды ее трансформации в заголовках современных газет / Е. А. Земская // Поэтика. Стилистика. Язык и культура. – М., 1996. – С. 157-168.
47. Иванова Н. Е. Библиейские фразеологизмы и их лексикографическая разработка в словарях современного английского языка различных типов. – [Электронный ресурс] / Н. Е. Иванова. – Режим доступа: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/274541.html>
48. Качановская О. Б. Семантико-грамматические типы фразеологизмов библейского происхождения в немецком, русском и белорусском языках. – [Электронный ресурс] / О. Б. Качановская. – Режим доступа: <http://sibac.info/17070>
49. Кислякова Е. Ю. Варьирование эмотивных значений английских библеизмов. – [Электронный ресурс] / Е. Ю. Кислякова. – Режим доступа: <http://www.dslib.net/jazyko-znanie/varirovanie-jemotivnyh-smyslov-anglijskih-bibleizmov.html>
50. Корнеева А. П. Английские фразеологические единицы библейского происхождения в языке и речи. – [Электронный ресурс] / А. П. Корнеева. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/angliiskie-frazeologicheskie-edinitsy-bibleiskogo-proiskhozhdeniya-v-yazyke-i-rechi>
51. Кочедыков Л. Г. Краткий словарь библейских фразеологизмов / Л. Г. Кочедыков, Л. В. Жильцова. – М., 1996. – 170 с.
52. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь: 4-е изд., перераб. и доп. / А. В. Кунин. - М.: "Русский язык", 1984. - 944 с.
53. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка / А. В. Кунин. – Дубна: Феникс+, 2005. – 488 с.
54. Макаров М. Л. Основы теории дискурса. / М. Л. Макаров. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.

55. Мелерович А. М. Фразеологизмы в русской речи, Словарь: Около 1000 единиц / А. М. Малерович, В. М. Мокиенко. – М.: Русские словари, Астрель, 2001.- 856 с.
56. Мендельсон В. А. Библейские фразеологические единицы с компонентами-топонимами в английском и русском языках. – [Электронный ресурс] / В. А. Мендельсон. – Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/philosophy-and-philology/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today/3588-mendelsohn-ba>
57. Набока Е. Н. Прецедентный текст в публицистике . – [Электронный ресурс] / Е. Н. Набока. – Режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nvkhdu/2010_XI/8.pdf
58. Оноприенко С. Библизмы современного русского языка: автореф. дисс. ... канд. филол. наук.: спец. 10.02.01. “Русский язык” / С. Оноприенко. – Воронеж, 1997. – 24 с.
59. Орлова Н. М. Библейский текст как прецедентный феномен. – [Электронный ресурс] / Н. М. Орлова. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/bibleiskii-tekst-kak-pretседentnyi-fenomen>
60. Русская фразеология. Историко-этимологический словарь. Около 6000 фразеологизмов. СПбГУ: Межкафедральный словарный кабинет им. Б. А. Ларина. Под ред. В. М. Мокиенко. 3-е изд., испр. и доп. – Москва: Астрель: АСТ: Люкс, 2005. - 926 [2] с.
61. Смит Л. П. Фразеология английского языка / Л. П. Смит; [Пер. с англ. А.Р. Игнатъева] – М.: Учпедгиз, 1959. – 208 с.
62. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / [под ред. М. Н. Кожинной. Члены редколлегии: Е. А. Баженова, М. П. Котюрова, А. П. Сковородников]. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 696 с.
63. Супрун А. Е. Текстовые реминисценции как языковое явление / А. Е. Супрун // Вопросы языкознания. – М., 1995. – № 6. – С. 17 – 29.
64. Фролова О. Е. Антропоним в жестко структурированном тексте / О. Е. Фролова // Вопросы ономастики. – 2005. – № 2. – С. 36-44.

65. Чейф У. Л. Память и вербализация прошлого опыта / У. Л. Чейф // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Радуга, 1983. – Вып.12.: Прикладная лингвистика. – С. 35-73.
66. Шулежкова С. Г. От земли обетованной к небесам обетованным, или несколько слов о судьбах библейских крылатых выражений, связанных с искусством кино / С. Г. Шулежкова // Библия и возрождение духовной культуры русского и других славянских народов. К 80-летию Русской / Северо-Западной Библейской Комиссии (1915-1995). – СПб.: Петрополис, 1995. – С. 228-235.
67. Chlebda W. К описанию библеизмов в двуязычном словаре./ W. Chlebda //In: Rozeglad Rusycystyczny. – Katowice,2002. – № 4. – S. 86 – 105.
68. Gardiner A. The theory of proper names. / A. Gardiner. – L., 1940. – 86 p.
69. King James Version Bible. – Режим доступа: <http://www.kingjamesbibleonline.org/>
70. King James Bible: How it changed the way we speak. – Режим доступа: <http://www.bbc.com/news/magazine-12205084>
71. Merriam Webster Dictionary – Режим доступа: <http://www.merriam-webster.com/>
72. New York Times - Режим доступа: <http://www.nytimes.com/>
73. Observer- Режим доступа: <http://observer.com/>
74. The Free Dictionary - Режим доступа: <http://ru.thefreedictionary.com/>
75. The Phrase Finder - Режим доступа: <http://www.phrases.org.uk/meanings/index.html>
76. Washington Post - Режим доступа: <https://www.washingtonpost.com/>